

TRI POTI, TRI RAZPOLOŽENJA

KORITNICA POD MANGARTOM IN JALOVCEM

MOJCA IPAVEC

Peljali smo se po dolini Koritnice proti Logu pod Mangartom. Bilo je že pozno zimsko popoldne. Nizko sonce je osvetljevalo prisojno stran Mangarta, Jalovca in mogočne Loške stene, ki so se že odeli v kristalni zimski plašč. Že dolgo se nisem ustavila v tej dolini, le mimo sem se včasih peljala. Še nikoli pa nisem bila tu pozimi. Cesta je bila precej poledenela, zato smo šli od gostišča naprej peš. Svoji družini sem hotela pokazati, kod sem nekoč, že dolgo tega, prehodila pot iz Tamarja čez Kotovo sedlo v Log pod Mangartom. Še se spominjam poti, ki je bila dolga in vroča in bili smo zelo utrujeni, saj je bil to že peti in zadnji dan našega pohoda. To je bil tudi eden od mojih neuspešnih poskusov hoje na Jalovec. Sledil mu je še drugi, tretjega pa se, mislim, ne bom več lotila, čeprav mi je za to malo hudo. Kakor da mi Jalovec ni namenjen! Včasih premišlujem, koliko poti ostane neprehojenih in koliko pričakovanj človeku neizpolnjenih.

ENA SAMA LEPOTA

Počasi in previdno smo stopali po ledeni cesti. Pogled mi je obstal na cerkvi. Prav taka je kot pred leti, niso je dosti obnovili. Kar siromašna se mi je zdela v primerjavi s cerkvami tod okoli. Tudi zvonik je že načel zob časa. Toda iz njega zvon še vedno oznanja jutra in večere in dogodke, ki so tesno povezani z ljudmi, katerim je ta dolina dom.

Iz župnišča čez cesto je prihajal župnik. Takoj sem ga spoznala. Še vedno je isti, morda se je le malo postaral. Pozdravili smo se z »dober večer« in odhittel je v cerkev. Takoj zatem se je oglasilo zvonjenje, ki je kakor nežna glasba božalo v prvi mrak zavito dolino.

Noč v planinah! Človek bi mislil, da lepota gora ugasne z zahodom sonca. Toda ta kristalna zimska noč nas je bogato nagradila.

Zadnji žarki zahajajočega sonca so se pred tem ustavili na vrhovih Mangarta in Jalovca in ju odeli v svečan škrlat. Vasica je postala tiha in spokojna, obsijana od večerne zarje, ki je odsevala od gora. Zrak je bil izjemno čist in miren. Stali smo tam na robu ceste in strmeli v visoke vrhove, kjer se je čudovita svetloba pomikala višje in višje, še za hip je obstala prav na vrhu in zdelo se je, kakor da se k nebu dvigajo še zadnji plameni ugašajočega ognja.

Človek si želi, da bi take trenutke mogel vsaj

malo podaljšati. Toda vedno postanejo preteklost - kakor sicer tudi vse drugo v življenju.

Ta dan je bil ena sama lepota. Namesto sonca so se na jasnem nebu prižgale prve zvezde in tam iznad Loške stene je počasi in tiho priplaval luna, velika in bleščeča. Dolino je napolnila prosojna svetloba, skozi katero smo razločno videli kristalne gore v ozadju, zasnežena polja in temen smrekov gozd.

Čeprav sem bila v gorah že veliko večerov, lahko rečem, da tako izjemnega sončnega zahoda še nisem doživela. Bila sem tiha in prevzeta nad tem, kar se je ponujalo očem. Bilo je še prijetneje, ker so bili ob meni moji dragi. Le neko toplo, mehko dlan sem pogrešala, nekoga, ki čuti popolnoma enako. On bi videl v mojo dušo, moje neizrečene želje in hrepenenje. V skriti notranjosti duše se je tiho oglasila lepa, osrečujoča melodija.

Zaželela sem si, da bi znala ta večer opisati tako lepo, kot sem ga doživljala. Vendar ne najdem pravih besed, le globoko v sebi jih slišim.

ČOKOLADA IZ ALPSKEGA MLEKA

Vso dolgo in mrzlo zimo se mi je v spomin vračal ta večer in dolina Koritnice mi je postajala vse bolj domača. Ko sem jo pozno spomladi spet obiskala, se mi je zdela celo lepša in bolj mikavna kot toliko opevana Trenta.

Bilo je v začetku junija. Pri nas se je pomlad že počasi poslavljala, visoke trave so valovile in čakale na košnjo. Poletje je bilo pred vrati. Tu, na Bovškem, pa je letni čas malo zaostajal. Smrekovi vršički so komaj vzbrsteli, tudi trava je bila še nizka in na vrtovih so cveteli tulipani, ki so pri nas že kdaj odcveteli. Dan je bil jasen in topel, zato sem se odločila, da se zapeljem do Loga pod Mangartom in poiščem pot v Možnico in dalje proti Jerebici. Naše planinsko društvo je namreč sklenilo, da bo letos organiziralo pohod na Jerebico. Sicer sem prebrala opis poti, ki ni prav kratka, a sem si jo vseeno želela ogledati. Kdo ve, če bi zmogla. Z leti postajajo vrhovi vse višji in korak vse bolj negotov.

Zgrešila sem odcep in se peljala prav do vasi Strmec. Sicer pa sem imela veliko časa in tudi ta ni bil izgubljen. Med potjo sem ustavljala in se predajala čudovitim razgledom. Veter je upogibal zelene trave, posejane s pisanim cvetjem. Prava paleta vseh barv! Največ je bilo travniških nageljčkov in njihov omamni vonj mi

je od vsepovsod prihajal naproti. Čutiti gaje bilo v zraku. In čudno, na kaj sem pomislila sredi teh cvetočih in dehtečih trat: na čokolado iz alpskega mleka! Zdaj vem, zakaj je tako dobra. Saj je seno s teh pašnikov iz samega cvetja! V resnici ga je bilo skoraj več kot travnih bilk.

Toda nekako samotna se mi je zdela ta dolina. Le malo avtomobilov je peljalo mimo mene in še ti so bili verjetno namenjeni čez Predel v Italijo. Pričakovala sem, da bom morda srečala tudi kakega planinca, saj je bila sobota in bil je čudovit, jasen dan.

Odpeljala sem nazaj proti Logu in končno na mostu našla pot, ki sem jo iskala. Bila je dokaj lepa, zato sem še nekaj časa peljala z avtom. Nato sem ga pustila v senci in počasi krenila naprej, saj se mi ni prav nič mudilo. Postajalo je vroče, na srečo pa je bila pot skoraj ves čas v senci.

Za mano so ostajale samotne domačije, ropot s ceste je potihnil, nikjer več ni bilo žive duše. Povsod mir in tišina. Kot nalašč za samotne popotnike, ki so radi sami s svojimi mislimi, občutki in pričakovanji. Le starejšega moškega sem srečala, ki je z grabljami odstranjeval kamne s poti, za njim pa je nekdo počasi peljal z avtom. Nasmehnila sem se in se spraševala, ali ima ta možakar namen odstranjevati kamne vse do glavne ceste. Pa mislim, da je šel kam v bližino obračat seno.

STOMETRSKI PAS

Hodila sem počasi in brezskrbno, čeprav naj bi bila zaskrbljena, saj le redko grem sama v planine. Nikjer ob poti ni bilo nobenega znaka, da je to planinska pot na Jerebico. Bilo je vroče in sonce me je peklo v obraz. Večkrat sem se že hotela vrniti, ker sem se bala, da sem morda zgrešila. Toda pred vsakim ovinkom sem si rekla: »Samo še ta ovinek, potem grem nazaj!« Tako sem končno prišla do znaka, ki sem ga iskala.

Pot se je izgubila ob posušeni strugi potoka ali reke. Mislim, da je bila to struga Možnice, toda vode nisem videla nikjer. Šla sem čez strugo, kjer se je začinjala lepa senčna steza. Toda po nekaj metrih sem se zdrznila ob tabli z napisom: Obmejni pas 100 m. Zdelo se mi je, da mora biti prav tu, nekje med Rombonom in Jerebico, gorski prelaz Brežic, pa tudi mejni prehod na Predelu ni daleč. Korak mi je malo zastal in nič več me ni vlekel naprej.

Obrnila sem se in spet prečkala ugaslo reko. Poiskala sem si prijetno senco pod veliko smreko. Pripravila sem malico in pijačo in kdo ve, kaj sem premišljevala; gotovo kaj lepega in prijetnega.

Iz teh samotnih misli me je zdramil čuden ropot. Najprej sem pomislila, da grmi. Toda to je bilo nemogoče, saj je bilo nebo brez oblčka. Spom-

nila sem se napisa nedaleč stran in tesnoba je legla vame. Toda še vedno sem sedela v prijetni senci. Spet je bilo slišati ropot, enak kot prej, le da se mi je zdelo, da prihaja čisto od blizu. Kakor da se gori v skalovju pred mano nekaj godi. V trenutku se mi je zazdelo, da je okrog mene veliko oči, ki gledajo vame. Čutila sem to. S tesnobo in čudnim strahom sem začela pospravljati stvari v nahrbtnik. Še enkrat sem se kradoma ozrla v pogorje pred sabo, nato pa hitro krenila po poti nazaj. Bila sem vesela, da je pot takoj zavila v gozd. Po nekaj sto metrih pa je zračni prostor preletelo letalo ali helikopter, tega nisem mogla videti. Zdaj sem bila trdno prepričana, da sem bila opazovana.

Bolj ko sem se spuščala v dolino, bolj je napetost popuščala in lažje sem hodila. Ko je bilo z glavne ceste že slišali ropot, sem se spet ustavila in sedla na klopec, ki stoji na razglednem mestu ob poti. Oddahnila sem si in sklenila, da se ne bom nikoli več podala sama v neznane in samotne kraje.

Še malo sem posedela, pogled mi je še enkrat objel mogočni masiv Jerebice in tipal za stezo in smerjo poti.

VOŽNJA S KOVAČNICO

Po soparni in neprespani noči sem hitro stopala proti avtobusni postaji. Bilo je zgodnje jutro, pravzaprav še noč.

»Pohod na Jerebico ali na Mangartsko sedlo«, tako se je glasilo vabilo planinskega društva. Že na postaji sem ugotovila, da je večina udeležencev namenjena na Mangartsko sedlo. Le štirje mladi planinci so se odločili za Jerebico. Z njimi v korak ne bi zmogla. Torej bo tudi ta moja želja s tiste prijetne klopce ob poti v Možnico ostala neizpolnjena.

Bili smo mešana družba, starejši, mladi in še mlajši. Ker je bilo za avtobus premalo prijavljenih, smo se peljali s kombijem, v katerem se je bilo nemogoče pogovarjati. Tako je vse ropotalo, da si imel občutek, da se bo zdaj-zdaj nekaj razletelo. Bilo je kot v kovačnici. Imeli pa smo dobrega in prijaznega šoferja, ki je vozil zelo previdno.

Vsak s svojimi mislimi smo tiho sedeli in čakali, da se zdani. Na nebu so ugašale zadnje zvezde, tiho in enakomerno se je bližal dan. Prvi svit, svetel pramen pred nami! In čez kratek čas so se skozi jutro že risale v meglo zavite gore. Od Gorice naprej pa nas je tiho spremljala naša lepota Soča.

V Logu smo se ustavili in se ločili. Nekdo z zadnjih sedežev je prišel k šoferju in ga prav resno vprašal: »Lepo te prosim, povej, kje si dobil ta kombi. Zadaj se sploh nič ne slišimo in če se hočemo pogovarjati, si moramo pisati listke.« Šofer se je prisrčno nasmejal in nam

zagotovil, da nas bo vseeno srečno pripeljal. Ko je zapeljal na strmo makadamsko pot proti Mangartu, se mi je zdelo, da je ropot malo utihnil. Ogovorila sem sosedo in jo vprašala, ali se tudi njej zdi, da ima kombi drugačen glas in da je vožnja še kar znosna. »Pa veš, da je res!« mi je pritrdila. »Toda na začetku se mi je zdelo, da ne bom preživela te vožnje.« Na koncu sva obe ugotovili, zakaj je tako: zato, ker se peljemo. Če bi šli na pot z avtobusom, bi zdaj hodili po prašni poti; že prej so nam namreč povedali, da avtobus ne bo peljal do sedla. Ob sedmih smo bili na sedlu. Sonce je ravno pokukalo sem z gorenjske strani. Njegovi blagi jutranji žarki so nas nežno pobožali ob prihodu. Mangart je bil še čist, videti je bilo tudi Jalovec, Kotovo sedlo in dolino za nami - in tam daleč še veliko vrhov, ki so se kakor otočki dvigali iz meglenega morja.

ČAS ZA DOJEMANJE LEPEGA

»Razglede in vse lepote v visokih gorah je zelo težko z besedami opisati,« je v svoji knjigi napisal **Pavel Kunaver**. »To je doživetje duše, kajti le ona lahko dojame vse daljave, vse barve, mir in tišino. V tistih urah pozabiš na vse hudo in težko in se počutiš srečnega.« Tudi jaz sem bila srečna, zelo srečna, čeprav sem si želela drugam. Mangart je bil pred mnogimi leti moj prvi večji vzpon v visoke gore. Zato mi je bilo tako lepo pri duši, da sem se spet vrnila. Vsega sem se še spomnila s tiste prve poti. Vem, da smo bili s kamionom, da je bilo zelo vroče in smo bili vsi prašni. Takrat je bil še po vseh gorskih krajih makadam. Toda bili smo mladi! Spomnila sem se tudi starih, od viharjev in strel ranjenih viharnikov, ki še vedno stojijo ob poti. Spomnila sem se rdečkastega ostenja ob vznožju Mangarta, cvetočih trat med sivimi skalami, pa tudi ovce so bile še vedno tu. Pasle so se in pile jutranjo roso. Vse se mi je zdelo tako znano in domače.

Imeli smo časa na pretek, zato smo hodili počasi, se ustavljali in občudovali. Ogovorili smo vsako cvetko ob poti. Beli mak nam je prijazno kimal v pozdrav. Le kako je prišel sem gor? Nad njim je golo skalovje, pod njim melišče, zraven pa že umikajoče se snežišče. In na tem ostrem grušču toliko nežnih, belih cvetov! Kakšna trdoživost v tem trdem okolju! Goste megle so se hitro pomikale proti zahodu. Še predno smo bili na polovici poti, so zagnile Jalovec z gosto, sivo zaveso. Le Kotovo sedlo se je še videlo, vendar so megle tudi njega že narahlo pogrinjale. Ko smo prišli na vrh, pa nam je bil razgled že skopo odmerjen. Pa zaradi tega nismo bili slabe volje, saj tudi megle sodijo k visokim goram.

Na vrhu smo malo posedeli, popili vsak požirek

»zdravil« in se še slikali. Nato smo spet počasi krenili navzdol.

Nekdo iz skupine je rekel, da ni še nikoli videl toliko lepega, čeprav ima za sabo planinsko transversalo. »Vedno smo imeli premalo časa, vedno se je mudilo. Spominjam se samo skalnih poti, melišč in snežišč, pa spet ozkih in dolgih stez. To pa je zares lep izlet!«

Za konec smo se odpeljali še na Predel in se spet slikali pri spečem levu. Prav tako kot nekoč, le da bodo te slike v barvah.

V kombiju je spet zapela kovačnica - z vso močjo. In zadaj so se spet pogovarjali z listki.

SREČA V NESREČI

NEVIHTA NA GORI

MOJCA STRITAR

Kaj je sreča? Za vsakega je nekaj drugega. Za mojega brata je sreča, da dobi novo igrico na računalniku. Za kakega lenega učenca je sreča, da učiteljice ni v šolo tisti dan, ko bi ga morala vprašati. Za kmeta je sreča, da je letina dobra, za zdravnika pa, da mu operacija uspe. Za bušmana v Afriki je sreča, da najde kapljico vode in za ribiča, da ujame veliko ribo.

Kaj pa je sreča zame? Zame je sreča, da imam mucka. Srečna sem takrat, ko pri uri klavirja kakšno pesem dobro zaigram, srečna sem tudi, ko mi uspe kak lep izdelek. Največja sreča zame pa je bila, ko...

Poslušajte tole!

Danes je nedelja, vroča, soparna, poletna nedelja. Čez dva dni se pričnejo počitnice. Zjutraj sedimo pri zajtrku in Rok se odloči, da ne gre z nami v hribe. Pozvoni telefon. Babi. Seveda, če ne kliče deda, pa babi! Pove nam, da se gre teta z družino kopat na Soro, ona pa bo šla z nami. Rok pograbi priložnost in reče, da gre tudi on plavat z bratrancem.

Naložimo sebe in prtljago v avto, oddivjamo k babici, odložimo Roka, poberemo babico ter končno in tokrat čisto zares gremo.

MI SE NE VDAMO

Toda kot vedno v nedeljo naletimo na večni družinski problem. Kam gremo? Vsak predlaga nekaj. Mami, oči in jaz, babi pa je kar tiho. Ampak ker je že pozno, moramo hitro na kak »kratek« hrib, da nas ne ujame kakšna nevihta.

V Kamniku se le odločimo za mamičin predlog. Gremo na Planjavo - saj ni tako blizu, pa tudi daleč ne - in kopamo se lahko...

Med potjo v Repov kot se oglasi mami: »Letos imamo pa res srečo, letos še ni neviht v gorah.«

Smejimo se in kregamo mamico, da bo »zaco-prala« dež.